

VERDENS BEDSTE FOLKESKOLE

Af undervisningsminister Bertel Haarder

Den 18. og 19. august sætter vi fokus på folkeskolen i Globaliseringsrådet. Regeringen vil her præsentere en strategi for, hvordan vi får verdens bedste folkeskole.

Formålet med folkeskolen skal være klart for alle skolens parter, så hver især kender og løfter deres forpligtelser. Staten skal fastlægge folkeskolens mål og sikre de mest hensigtsmæssige rammer for, at den kommunale folkeskole kan nå målene. Kommunen skal påtage sig det overordnede ansvar for skolen, løbende vurdere, om målene nås og følge op. Skolelederen skal udføre en synlig pædagogisk ledelse og sikre høj kvalitet på den enkelte skole. Den enkelte lærer skal yde en kompetent undervisning og løbende evaluere elevernes udbytte, så der kan sættes målrettet ind med en undervisning, som er tilpasset den enkelte elev. Forældrene skal arbejde sammen med skolen om børnenes indlæring og adfærd.

Det afgørende er, hvad der sker ude på skolerne, i børnenes hjem og i kommunalbestyrelsen. Der skal udvikles en stærk evalueringskultur, en klarere markering af god ledelse, og vi skal blive bedre til at lade den gode praksis brede sig. Sker dette, er vi allerede nået meget langt.

Formuleringen af den nuværende formålsparagraf har bidraget til, at udviklingen af elevernes faglige resultater af mange i skolen anses for mindre vigtig end udviklingen af deres sociale og følelsesmæssige sider. Det mærkes også i den offentlige debat, hvor målet om den alsidige personlige udvikling bruges som en forklaring på de manglende faglige resultater.

Skal vores børn og unge begå sig i den globaliserede verden, er stærke faglige kundskaber og færdigheder en nødvendighed. Folkeskolen skal altid bringe hver enkelt elev så langt som overhovedet muligt. Det gælder også i de musiske og kunstneriske fag. Målet er, at man skal kigge mere ud end ind i sig selv.

Vi ved, at ledelse gør en forskel på, hvor godt en skole fungerer og hvor meget eleverne lærer. På den enkelte skole er der behov for en stærk ledelse, som understøtter en høj pædagogisk standard og udvikling. En ledelse, der sætter mål, vejleder, følger op og er i løbende dialog med medarbejderne.

I danske skoler er der en ambivalent holdning til ledelse. Skoleledere har ikke en lederrolle, som svarer til den, der varetages af ledere i andre offentlige institutioner eller i private virksomheder. Der er stor forskel på, hvordan selve ledelsen udøves på skolerne, og i hvilken udstrækning skolelederen faktisk fungerer som leder.

Mange skoleledere oplever i dag et stigende administrativt pres, som giver mindre tid til kerneopgaven: pædagogisk ledelse.

En mangel på systematisk indblik i elevernes løbende præstationer gør det vanskeligt for skolelederen at udøve sin pædagogiske ledelse, når det gælder undervisningens kvalitet. Arbejdstidsaftalen sætter tillige grænser for, hvor meget skolelederen kan råde over af lærernes arbejdstid.

Ledelsesfunktionen i folkeskolen skal svare til ledelsesfunktionen andre steder i samfundet. Jeg ser meget gerne en styrket og mere synlig skoleleder i fremtiden. Styrkelsen skal ske lokalt i den enkelte kommune gennem øgede krav til ledelse og til ansvarlighed i forhold til resultater, større accept af ledelse og bedre redskaber til ledelse.

Skolelederen skal have indblik i elevernes resultater som led i at vurdere kvaliteten af lærernes undervisning. Det skal bl.a. ske gennem de løbende evalueringer og obligatoriske test, samt de skriftlige tilbagemeldinger til forældrene. Det er centralt, at der skabes større åbenhed om, hvordan undervisningen forløber i klasselokalerne, og at skolelederen aflægger besøg i klasserne.

For mig er det uomgængeligt, at der må udvikles en stærkere ledelseskultur, baseret på en stærkere evalueringskultur, der igen er baseret på en stærkere videnkultur. Vi skal bygge på viden om, hvad der virker, og ikke på formodninger.

Det er den kulturelle forudsætning for, at andre initiativer kan lykkes og standarderne hæves. Heldigvis er skolens mange parter indstillet på at bidrage til denne forandring.

Undervisningen skal tilrettelægges, så der er udfordringer for alle elever. De elever, der har svært ved at lære, skal have særlig opmærksomhed. Men også de dygtigste elever skal have udfordringer. Det er en vigtig del af skolens arbejde at have øje for de særlige talenter og give dem særlige udfordringer i skolen.

Skolerne skal have pligt til at evaluere elevens udbytte med udgangspunkt i de bindende trinmål for undervisningen. Fra og med dette skoleår indføres nationale, obligatoriske test på udvalgte klassetrin i læsning, matematik, engelsk og naturfagene. Der skal være skriftlighed i evalueringen, og hver elev og forældrene skal have en skriftlig tilbagemelding. Lærer, elev, forældre og skoleleder skal vide, hvor man står.

Evalueringerne skal bruges til at planlægge undervisningen, så både elever med behov for særlig støtte og meget dygtige børn får udfordringer og fremgang. Lærerne skal bruge mulighederne for at opdele eleverne i hold i en del af tiden på baggrund af deres faglige niveau.

For at nå målsætningen om at have verdens bedste folkeskole, skal vi også styrke lærernes kompetencer. Læreren skal være bedre fagligt funderet og være den professionelle specialist i børns indlæring. Uddannelsen i dansk og matematik skal styrkes, og antallet af linjefag skal reduceres. Det langsigtede mål er, at læreren kun underviser i sine linjefag.

Vi skal væk fra, at en lærer underviser i andre fag, end han/hun har specialiseret sig i. For den enkelte lærer er det utilfredsstillende, og der er risiko for, at elevernes udbytte af undervisningen ikke bliver godt nok.

Uddannelsen til lærer bør enten opdeles i to retninger eller også bør undervisningen i enkelte fag opdeles i to retninger mod hhv. små klasser og de store klasser. Specialiseringen bør være obligatorisk for alle lærerstuderende. Denne model giver lærerne en målrettet baggrund i forhold til de forskellige krav, som undervisningen stiller på de yngre og ældre klassetrin.

Vi må sætte ind med efteruddannelse af de allerede uddannede lærere. Den samlede indsats for efteruddannelse skal målrettes i forhold til de aktuelle behov, især en styrkelse af det faglige niveau i dansk, matematik, naturfag og engelsk. Der skal udarbejdes en handlingsplan for efteruddannelse af lærere, som skal bidrage til at kvalificere lærerne inden for skolens centrale fag.

Jeg ser gerne, at flere universitetsuddannede, herunder bachelorer, underviser i folkeskolens ældste klasser - på lige fod med seminarieuddannede. Universitetsuddannede vil med deres baggrund og personlige erfaringer kunne bidrage til at bringe nye arbejdsformer og ny viden ind i skolen.

Sidst, men ikke mindst, skal pædagoguddannelsen styrkes. Pædagoger skal medvirke kvalificeret til det samarbejde med lærere, der er afgørende for, at børn oplever en sammenhæng i overgang fra dagtilbud til skole.

Det var en kort gennemgang af, hvor vi er, og især hvor vi skal hen. Verdens bedste folkeskole skabes ikke fra den ene dag til den anden, men vi skal prøve. Regeringen vil gerne have både handling og debat om vejen frem. En stærk folkeskole, der rustet eleverne til at fortsætte med at uddanne sig, er en forudsætning for at vi også i fremtiden kan være et rigt og fremgangsrigt samfund.